

Л. Коваленко,

директорка,

Центр професійного розвитку педагогічних працівників

Малинської міської ради Житомирської області

e-mail: lidiya_kovalenko@ukr.net

«Я вибрала Долю собі сама...» (Ліна Костенко)

Професія директора української школи вимагає від її носія значну кількість якостей. Сьогодні керівник закладу освіти не тільки адміністратор і педагог, а й економіст, юрист, психолог, соціолог. Саме такою є Світлана Амерханян – директорка Малинського ліцею № 5 – людина мудра, порядна і надзвичайно відповідальна. Із 40 років педагогічного стажу 27 – на посаді директорки, спеціальність – учитель української мови та літератури.

Про багатогранну професію директора, будні й свята колективу ліцею, котрий вона очолює, – у розмові зі Світланою Амерханян:

- Світлано Вячеславівно, у кожного колективу є свої традиції та своя історія. Щодо Вашого?

- Свою історію навчальний заклад розпочав з 1946 року як залізнична школа № 40, яка була підпорядкована Міністерству шляхів Південно-Західної залізниці. Школа була початковою і налічувала всього 4 класи, близько 60 учнів. Першим директором школи був Шумейко Іван Степанович. У 1960 році школа перейшла до відомства Міністерства народної освіти, а в 1967 році була реорганізована у восьмирічну. В цей час у закладі навчалось вже близько 170 дітей. У 1996 році був добудований новий корпус з їдальнею та одним з найбільших у місті спортзалів. З 1 вересня 1998 року школа отримала статус середньої, а з 08 липня 2022 року стала ліцеєм.

Сьогодні ліцей має у своєму складі 11 класів, де навчається 186 учнів. У 8–9 класах упроваджено поглиблене вивчення української мови. У старшій школі, з метою збереження наступності між ступенями навчання, введено суспільно-гуманітарний (історичний) напрямок профільного навчання. Педагогічний колектив – 23 працівники – творчий, ініціативний, завзятий. У 2013–2015 роках заклад брав участь у дослідно-експериментальній роботі на регіональному рівні з проблеми «Розвиток критичного мислення у процесі навчання», з вересня 2023 року вчителі початкових класів долучилися до всеукраїнського експерименту «Профорієнтація в НУШ». Педагоги ліцею щороку є дипломантами конкурсу-ярмарку педагогічної творчості «Сучасна освіта Житомирщини». Заохочуємо наших педагогів до участі у всеукраїнському конкурсі «Учитель року».

Традиційним у ліцеї став фестиваль педагогічної майстерності «Добрі практики», який проходить цікаво та пізнавально щорічно у лютому. Так як заклад через воєнні дії на території держави у 2022–2023 навчальному році працював за дистанційною формою навчання, то й відкриті уроки проводили

в синхронному режимі за допомогою застосунку Zoom за темою «Створення успішного освітнього простору з використанням новітніх технологій». У цьому році такий фестиваль пройшов під гаслом «Інтегроване навчання в Новій українській школі».

У ліцеї, окрім обов'язкових, визначених законодавством, активно впроваджуються: Комплексно-цільова програма виявлення серед учнів обдарованої молоді «Пошук. Талант. Творчість» на 2021–2025 роки, шкільна Програма моніторингу якості освіти, Перспективна програма виховної роботи «Бути людиною серед людей» на період 2021–2025 років, Комплексна програма «Здоров'я».

Учні ліцею – щорічні призери II та III етапів всеукраїнських учнівських олімпіад, конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт наукового товариства «Інтелект Полісся», міських турів конкурсу знавців української мови ім. Петра Яцика, інтелектуального конкурсу на краще володіння офісними програмами. Активно діють у закладі дитячі об'єднання «Країна Квіткова» (1–4 кл.) та Рада «Лідер» (5–11 кл.) – осередки учнівського самоврядування, які ініціюють проведення суспільно-важливих акцій: «Волонтерський рух», «Чисте довкілля», «Моя родина – історії краплина», «Подаруй бібліотеці книгу» та інші.

- *Попри надзвичайно складний час для держави, в Україні реформа шкільної освіти триває: завершився адаптаційний цикл базової середньої освіти. Що позитивного Вам вдалося реалізувати і з якими проблемами зіткнулися?*

- Наш педагогічний колектив активно працює в напрямку реалізації Концепції Нової української школи та завдань, спрямованих на досягнення спільної мети – перетворити українську освіту на інноваційне середовище, в якому учні набувають ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності. А успіх впровадження нової системи освіти, на моє переконання, залежить передусім від професіоналізму вчителя та його підготовленості до застосування сучасних методик і використання інноваційного оснащення. Ця тема, на мою думку, дуже гарно розкрита у книзі «Анатомія вчительського професіоналізму» (автори: В. Арешонков, І. Смагін).

Вчителями початкових класів результативно впроваджується Державний стандарт початкової освіти, зокрема інтеграція освітніх галузей. Учителі-предметники працюють над впровадженням Державного стандарту базової середньої освіти. Найскладнішим для педагогів стало розроблення власної навчальної програми на основі модельних, тому що педагоги не були готові до такого нововведення. Тому вчилися самі, навчали колег, а також використовували конструктор навчальних програм. Коли виникли проблеми з формувальним оцінюванням, створили творчу групу «Формувальне оцінювання як оцінювання для навчання», яка й допомогла колективу успішно вирішити цю проблему.

Якщо відзначати позитивні зміни при впровадженні реформи, то вони насамперед пов'язані переважно з підходами до викладання та комунікацією між учасниками освітнього процесу. По-друге, вчителі відчули більшу академічну

свободу (йдеться, зокрема, про можливість самостійно обирати та змінювати програми відповідно до учнівських потреб), вони активно використовують різні методи під час викладання (особливо стали в пригоді навички щодо використання технології критичного мислення). По-третє, система оцінювання в НУШ дає змогу точніше оцінювати знання й навички учнів, змінилося бачення вчительської ролі в житті учня або учениці: з людей, які мають монополію на знання і «вкладають» їх у дітей, учителі стали тими, хто спрямовує дитину, щоб вона змогла самостійно здобути знання. По-четверте, автономія дає змогу нам самостійно формувати освітні програми, складати навчальні плани і програми з навчальних предметів, обирати підручники.

Серед проблемних сторін впровадження реформи відмітила б такі: низький соціальний статус педагогічних працівників, неготовність педагогів працювати в умовах автономії та академічної свободи; не відбулося розвантаження навчальних програм, навпаки – з деяких навчальних дисциплін є значні перевантаження; недостатність фінансування, а отже, застаріле матеріальне забезпечення або ж його відсутність, що не мотивує до навчання та особистісного розвитку здобувачів освіти.

- *Світлано Вячеславівно, чого, на Ваш погляд, сьогодні потрібно навчати дітей у першу чергу?*

- Доброти та гуманізму. Час сьогодні надзвичайно важкий для всіх: багато горя, ненависті, озлобленості. Так чи інакше, війна торкнулася своєю чорною кривавою рукою майже кожену родину. Дітям не вистачає уваги від батьків, не вистачає доброти й чуйності.

- *А чому слід навчати майбутніх учителів?*

- Уміння любити дітей, розуміти їхні болі, турботи, бачити в них майбутнє держави. А для цього – не боятися експериментувати, бути обізнаними з освітніми технологіями. А ще, звичайно, бути фахівцем своєї справи, любити свій предмет, бути не «авторитетом», а стати другом, наставником – цікавим, ерудованим, творчим; вміти критично мислити та бути врівноваженим.

- *Що, на Ваш розсуд, найважче у роботі директора школи?*

- Робота з людьми. Кожен педагог – це неординарна особистість, і необхідно здійснювати особливий, диференційований, як б сказала, підхід до кожного. Потрібно об'єктивно оцінювати роботу, знати можливості кожного; десь – просто підтримати, а часом – і мотивувати до того, щоб учитель міг повноцінно розкрити свої професійні можливості.

Важко комунікувати сьогодні також і з батьками, бо суспільство більше нас критикує ніж допомагає, а це накладає свій відбиток на відношення до педагогічної професії. Тому, мабуть, батьки й ставлять вищі вимоги до обов'язків учителів, а свою роль у вихованні дитини применшують.

- *Розкрийте, будь ласка, секрети Вашого професійного підходу до управління закладом...*

- Важко сказати, які секрети... Їх, мабуть, немає. Дотримуюсь народної поради: «Взявся за діло – роби сміло». А звідки береться та сміливість – не знаю. Можливо, у характері: відповідальність на першому місці. А ще вважаю, що «один у полі не воїн». Тільки коли сформувалася команда однодумців, коли один за всіх, а всі за одного – можна отримати результат. Тому ніколи не була авторитарним керівником, але й не підігрувала нікому. А професіоналізм приходить з роками. Наша робота певною мірою є циклічною, проте дотримуватися тільки стандартів не виходить. Потрібно йти в ногу з часом, потрібно змінюватися, якщо хочеш щось змінити і досягти успіху.

- *Розкрийте, будь ласка, свій прихований талант...*

- Колись, в юному віці, мріяла стати співачкою: закінчила музичну школу, виступала дуже часто на сцені нашого міського Будинку культури. Надія Йосипівна Дідківська, вчителька музики, колись говорила, що в мене є талант. Але доля розвернулася по-своєму... Як сказала моя улюблена поетеса Ліна Костенко: «Я вибрала Долю собі сама. І що зі мною не станеться, – у мене жодних претензій нема до Долі – моєї обраниці». Тож у колі друзів, рідних із задоволенням співаю, коли є час – люблю вишивати нитками чи бісером ... і не збираю картини вдома, а дарую своїм близьким на пам'ять.

- *Які плани у Вас (як директора закладу) на майбутнє?*

- План і мрія сьогодні у всіх одна – Перемога, мир, щасливе дитинство... А як у директорки ліцею, який «у прийомах» (унаслідок російської агресії заклад був значно пошкоджений; у 2022–2023 н. р. змушені були перейти на дистанційне навчання, а в поточному – змішане; навчання організовано на базі закладу дошкільної освіти № 9 м. Малина), – побудова укриття, повернення до своєї рідної домівки – рідного ліцею; щоб я могла сказати 1 вересня: «Доброго ранку, мої дорогі учні, вчителі, батьки! Ми повернулися додому!» А у маленькій перспективі: щоб у новому навчальному році була можливість всім моїм учням-ліцеїстам навчатися очно.